

کودکان خیابانی چالش‌ها و راهکارها

قسمت چهارم

محمد طاهری، کارشناس امور پیشگیری اداره بهزیستی شهرستان کازرون و آسیه هاشمی همیار سلامت روان ترنم نسیم زندگی

انجام‌شده است برعکس مراکز دولتی مورد استقبال فراوان این کودکان و خانواده‌های آنان قرار گرفته است به‌ویژه که از این طریق می‌توان به شناسایی آنان نیز اقدام کرد.

۴. استفاده از مددکاران اجتماعی در همه مراحل ساماندهی برای جذب داوطلبانه به مراکز حمایتی به‌جای استفاده از نیروی انتظامی برای جلب آنان

۵. ایجاد سرپناه‌ها در محل کار و زندگی کودکان کار و خیابان برای مراجعه داوطلبانه کودکانی که با خانواده خود زندگی نمی‌کنند و نیاز به خدمات گوناگون دارند.

۶. جلوگیری از بدترین اشکال کار کودک در خیابان و سایر اماکن با توجه به پذیرش مقاله ۱۳۲ سازمان بین‌المللی کار و نیز قانون کار ایران ساعات طولانی کار در خیابان انواع سوءاستفاده از کودکان کارهایی مانند زباله گردی و... مغایر با این مقاله نامه و قوانین مربوط به کار کودکان است

۷. برخوردار کردن کودکان کار و خیابان از بیمه تأمین اجتماعی با این امید که با انجام این اقدامات بتوانیم در کاهش پدیده کودکان کار و خیابان گام‌های مؤثری برداریم.

باید یادآوری کنیم که طرح‌های به‌اصطلاح ساماندهی این کودکان تا به حال جواب‌گویی لازم را نداشته است و لازم است تجدیدنظر شود طبق تجربه بعضی از کشورها می‌توان در کنار محل کار آن‌ها برنامه‌های آموزشی را ارائه کرد، یا به خانواده‌هایشان در صورتی که اجازه ادامه تحصیل فرزندشان را بدهند حمایت‌های مالی یا وام‌های کم‌بهره ارائه داد.

دیدگاه پلیس و مجرمی به این کودکان را باید کنار گذاشت چون متأسفانه این کودکان حتی با دیدن اورژانس‌های ۱۲۳ به‌خصوص کودکان با ملیت افغان به‌جای آرامش دچار ترس و اضطراب می‌شوند و مددکار اجتماعی اورژانس را در قالب یک پلیس می‌بینند.

منبع:

۱. سید حسن حسینی، وضعیت کودکان کار و خیابان در ایران، فصلنامه پژوهشی رفاه اجتماعی، سال ۵، شماره ۱۹ سال ۱۳۹۶.

۲. خلیل محمدی، بررسی عوامل مؤثر بر بروز پدیده کودکان خیابانی و راهکارهای مقابله با آن، فصلنامه دانش انتظامی پلیس پایتخت، سال هشتم، شماره ۳، سال ۱۳۹۴.

۳. مروته وامقی، کودکان خیابانی ایران و رویکردهای دولتی، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال ۵، شماره ۱۹ سال ۱۳۹۶.

۴. مروته وامقی و همکاران، مرور نظام‌مند مطالعات کودکان خیابانی در دهه اخیر در ایران، فصلنامه مسائل اجتماعی ایران، سال ۲، شماره ۱، ۱۳۹۰.

کودک قانون حمایت از کودکان و نوجوانان و مقاله نامه ۱۸۲ سازمان بین‌المللی کار که همه آن‌ها به تصویب رسیده است.

• ایجاد شبکه یا نظام یکپارچه حمایت از این کودکان به‌منظور هماهنگی بین سازمان‌های دولتی و غیردولتی مرتبط جلوگیری از دوباره کاری و ارائه خدمات مناسب به کودکان

• ساماندهی مناسب کودکان کار و خیابان

ساماندهی درست کودکان کار و خیابان شامل موارد زیر است:

۱. شناسایی کودکان خیابانی و انواع آن از نظر نحوه زندگی برای پاسخگویی به نیازهای مشخص آنان. بر اساس پژوهش انجام‌شده حدود ۸۳ درصد این کودکان با خانواده‌های خود زندگی می‌کنند بنابراین «جمع‌آوری» آن‌ها مشکل راحل نمی‌کند.

۲. ارتباط با خانواده‌های این کودکان انجام حمایت‌های مالی قانونی آموزشی درمانی مشاوره‌ای و مددکاری از طریق ارائه خدمات لازم

۳. ایجاد مراکز حمایتی مناسب به‌صورت باز و آزاد هدفمند و با برنامه جامع آموزشی به‌منظور حمایت و ارائه خدمات لازم و داوطلبانه به کودکان. تجربه نشان داده که ایجاد مراکز باز برای حضور داوطلبانه کودکان کار و خیابان که از طرف سازمان‌های غیردولتی

آموزشگران خیابانی به خیابان و میان کودکان می‌روند و با آن‌ها دوست می‌شوند، آن‌ها در خیابان با کودکان خدماتی نظیر کمک‌های اولیه و بهداشتی ارائه می‌کنند. این پروژه‌ها با تعداد زیادی از کودکان خیابانی کار می‌کنند به این جهت این راهکار با عنوان غیر نهادی نام‌گذاری شده است؛ زیرا آن‌ها خود را از مراکز سنتی نظیر اردوگاه‌ها و پرورشگاه‌ها متمایز می‌دانند و به آرا و عقاید کودکان احترام می‌گذارند.

بر اساس آنچه گفته شد اخیراً سازمان‌های خدمات رسان به اقدامات (خدمات‌رسانی در خیابان‌ها) درحال افزایش است. این نوع اقدامات هم از لحاظ اقتصادی مقرون‌به‌صرفه بوده است. ازجمله این اقدامات راه‌اندازی «تیم‌های مددکاران خیابانی» و گسترش دادن خدمات به سطح خیابان‌هاست. در این روش مددکاران با آن دسته از کودکان خیابانی که هم‌اکنون در سطح خیابان‌ها هستند تماس برقرار می‌نمایند، بدون آنکه جهت هدایت آن‌ها به مراکز و مؤسسات تلاش کنند. در این صورت سازمان‌ها قادر خواهند بود خدمات زیادی به کودکان خیابانی ارائه نموده از در غلتیدن آن‌ها به دامان بسیاری از آسیب‌های اجتماعی جلوگیری نمایند. این کار باعث می‌شود علی‌رغم محدودیت امکانات، بودجه و نیروی انسانی جمعیت تحت پوشش گسترش چشمگیری پیدا کند. ازجمله خدماتی که می‌توان ارائه نمود عبارت‌اند از:

خدمات پزشکی، کارایی، مشاوره (حقوقی و روان‌شناختی) در اختیار گذاشتن ابزار کار، آشنا ساختن کودکان خیابانی با سازمان‌هایی را که می‌توانند به‌نوعی به وی خدمت کنند، سرکشی مداوم و حمایت‌های مختلف نام برد.

راهکارهای بلندمدت در سطح کلان شامل

۱. فقرزدایی

۲. تأمین رفاه و عدالت اجتماعی

۳. کاهش تبعیض طبقاتی با توجه به مؤثر عامل فقر در ایجاد پدیده کودکان خیابانی

۴. توجه به آموزش همگانی به‌ویژه والدین به‌منظور تغییر نگرش‌های نامطلوب نسبت به کودکان و بازسازی فرهنگی جامعه به‌ویژه اعتیاد و بزهکاری

۵. تأکید بر کاهش مشکلات اجتماعی ازجمله افزایش جمعیت مهاجرت بیماری روانی و...

(ب) راهکارهای میان‌مدت کوتا‌مدت در سطح سازمان‌های دولتی و غیردولتی مرتبط با کودکان شامل موارد زیر:

• تدوین قوانین حمایتی و بازنگری در برخی از آن‌ها در ارتباط با کودکان کار و خیابان

• نظارت بر اجرای دقیق قوانین موجود در مورد کودکان ازجمله قانون کار پیمان‌نامه حقوق

گزارش تصویری از راهپیمایی ۲۲ بهمن - کازرون

عکاس: علی گلچین

